

A manera d'editorial

Miquel Barceló

Director científic de la revista SOSTENIBLE?

La Càtedra UNESCO de Sostenibilitat de la UPC es va crear el maig de l'any 1996, ara fa deu anys. Naixia com a feix efecte col lateral del Congrés sobre Tecnologia, Desenvolupament Sostenible, Desequilibris i Canvi Global que s'havia organitzat a Terrassa al desembre de 1995, després de quasi un parell d'anys d'esforços per part dels organitzadors que, després, van ser el grup impulsor de la nova Càtedra UNESCO.

En aquell congrés es van presentar molts temes i debats que eren, en aquells moments, bastant nous a casa nostra. No és aquí el moment de recordar-los tots, però sí convé fer esment de la ponència que s'havia encarregat al professor Ernest Ulrich von Weizsäcker, del que avui és el Wuppertal Institute for Climate, Environment and Energy.

Weizsäcker ens va parlar del "Factor Quatre" una idea interessant que quasi s'explica del tot en el títol del llibre que, el mateix any 1995, havia publicat amb Amory i Hunter Lovins i que, afortunadament, es va traduir a Espanya l'any 1997. El llibre es deia *Factor Four: Doubling Wealth, Halving Resource Use*. Era el resultat d'un informe al Club de Roma i parlava de la necessitat de duplicar el benestar i la riquesa consumint la meitat dels recursos naturals emprats fins llavors.

Després, lògicament, hi ha hagut una evolució i matisacions de la idea (fins i tot algú, com el professor Friedrich Schmidt-Bleek, ha parlat de "factor deu"), però el cert és que la idea era potent. De manera resumida ens venia a dir que, de seguir amb les pautes de consum típiques de les societats desenvolupades occidentals, caldrien els recursos de quatre planetes com el nostre. Per això era imprescindible doblar l'eficiència dels sistemes productius i dividir per dos les necessitats de consum de recursos bàsics i transformats.

El raonament també s'aplica a l'energia, un dels problemes centrals del nostre temps i que es troba al centre mateix del futur de la sostenibilitat. És molt possible que el consum energètic de les societats occidentals desenvolupades sigui ja excessiu i ho sembla més quan es pensa en les societats "emergents"

que, lògicament, aspiren a un consum energètic del mateix ordre de magnitud. Millorar l'eficiència energètica tot i acceptar un consum energètic menor semblen ja necessitats ineludibles avui.

Des de 1860, com diuen en el seu article Efraín León i Octavio Rosas Landa, el capitalisme petrolier ha consumit bona part del recursos energètics obtinguts a partir de combustible fòssil. I cal pensar que és molt possible que en uns dos-cents anys puguem arribar a esgotar unes reserves de combustible fòssil que la Terra ha trigat milions d'anys a "fabricar".

Aquest és el problema central del desenvolupament energètic que analitza aquest monogràfic de *Sostenible?*, oferint dades, opinions i reflexions per conèixer més a fons una problemàtica central en el món d'avui i, sobre tot, del futur que estem bastint.

Miquel Àngel Rodríguez-Arias ens parla de la crisi energètica i del possible col lapse del nostre model energètic i de la societat que l'ha creat. Nikolaus Supersberger es centra en les vulnerabilitats del sistema energètic mundial i les seves conseqüències en la democràcia i en la seguretat mundials. Com ja s'ha dit, Efraín León i Octavio Rosas Landa es centren en els perills del capitalisme petrolier que ha caracteritzat el desenvolupament econòmic del darrer segle. Per la seva part, Xavier Ortega i Josep Puig ofereixen versions diverses i complementàries de l'energia nuclear, una energia que per alguns podria ser una solució i per altres representa un problema encara més greu per raons de seguretat i de la derivació militar dels subproductes de la indústria nuclear.

Finalment, Juan Martínez Magaña ens recorda que, després que en els inicis de la revolució industrial es va passar de les energies renovables a les energies fòssils, afavorint una producció centralitzada d'energies, ara es torna a contemplar un quasi imprescindible retorn a energies renovables de la ma fins i tot d'instàncies locals i municipals. Per això ens explica amb detall el programa europeu URB-AL tipus B, centrat en Energies Renovables i Xarxes de Desenvolupament Local.

Com sempre, amb aquest número de *Sostenible?* pretenem oferir, al lector interessat i no especialista, dades, arguments i elements per capir de manera més informada un dels problemes centrals del nostre futur més immediat: l'energia.

Salutación

Antoni Giró Roca

Rector de la Universidad Politécnica de Cataluña

Los ocho números ya publicados de la revista *Sostenible?* son una de las muestras más visibles de la actividad que la **Cátedra UNESCO de Sostenibilidad** viene desarrollando desde hace 10 años.

Como característica –junto con otros resultados docentes, de investigación y de concienciación– la Cátedra UNESCO nos ofrece cada año, y desde hace ya ocho cursos, un número monográfico de la revista *Sostenible?*. Una publicación que, como saben, se dirige a todo tipo de públicos con la voluntad de divulgar temas relacionados con la sostenibilidad y, siempre, desde el rigor que hay que exigir una iniciativa de origen universitario.

Hasta ahora *Sostenible?* ha tratado cuestiones como la *Globalización*, la *Biotecnología*, *África*, las *Agendas 21*, la *Democracia*, la *Ética en la investigación* y la *Sostenibilidad como marco de referencia*. Este año, el monográfico centra su atención en otro de los problemas de nuestro tiempo: la energía. Vivimos en una civilización que depende mucho de la energía que utiliza y que, en definitiva, consume. La actual dependencia de los combustibles fósiles y el crecimiento constante en la demanda de energía hace pensar que es necesario encontrar alternativas tecnológicas. Y esto no es nada fácil.

Los artículos que ofrece la revista nos dan la posibilidad de poder ampliar datos y conocer opiniones sobre las diferentes fuentes de energía; una cuestión que actualmente se encuentra en pleno debate por ser un tema –de hecho un problema– central de nuestro tiempo. Un problema que, en función de lo que resolvamos, puede depender, incluso, el futuro de nuestra civilización.